

STARTEN FÖR SCOUTVERKSAMHETEN I BLACKEBERG

(Författare Erik Ruist)

På hösten 1953 startades i Blackeberg dels en vargungeflock, dels en flickscoutavdelning. När det gäller den senare, saknar jag uppgifter om hur det hela kom igång. Vargungeflocken var resultatet av ett initiativ av Blackebergs Husmodersförening. Denna vidtalade en av sina medlemmar, Anna-Lisa Falkenö, att ställa upp som ledare. Hon gick tillsammans med en kamrat (Runa Fransson) en förberedande ledarkurs, och startade den 20 oktober en vargungeflock. Mötena hölls i Blackebergs läroverk (numera Blackebergs gymnasium), där även flickscoutavdelningen höll till. Vid årsskiftet hade flocken ca 20 medlemmar.

Parallellt med detta hade Jan Waldner, nyinflyttad i Vällingby och med ett förflutet i Stocksunds scoutkår, kontaktat Stockholms scoutdistrikt för att diskutera startande av en scoutkår i Vällingby. Han fick från distriktet adressuppgifter på ledare och äldre scouter som anmält flyttning till Blackeberg och Vällingby och kallade dessa till ett konstituerande sammanträde den 8 febr 1954. (Hemma hos Jan i Vällingby).

Till sammanträdet kom, förutom Waldner, dels de två vargunge-ledarinnorna i Blackeberg, dels fyra andra ledare med tidigare scouterfarenhet. Med en representant från scoutdistriktet - K G Högländer - som fadder beslöt de närvarande att bilda Blackeberg-Vällingby scoutkår och att söka anslutning till Sveriges scoutförbund. Till kårchef valdes Jan Waldner. Jag blev vice kårchef med särskilt ansvar för Blackeberg. Sekreterare blev Bror-Hugo Höglund tidigare Sthlms katolska skår.

Kårchefsfullmakten för Waldner är daterad den 24 mars 1954 och undertecknad av dåvarande scoutchefen Bengt Junker.

Blackeberg var vid den här tiden ett nybyggarsamhälle. Under loppet av ett par-tre år - 1951 till 1953 - hade här flyttat in närmare 10 000 personer.

Merparten av dem var unga par i åldern 25 - 35 år med små barn, de flesta under skolåldern. Man kunde alltså vänta sig en stark successiv ökning av antalet pojkar i vu- och scoutåldrarna. Däremot fanns det nästan inga i de traditionella scoutledaråldrarna runt 20-25 år.

Hur skulle då den nystartade kåren skaffa ledare och assistenter för att kunna starta nya enheter? Den första åtgärden blev att vända sig till (rektor David Törnblom vid) det likaledes nystartade gymnasiet i Blackeberg och göra en enkät

bland gymnasisterna för att undersöka deras intresse. Vi fick 76 svar (det fanns bara första ring än så länge), men jag tror knappast att vi lyckades värva några medhjälpare. Det blev andra som så småningom lockades att bli ledare.

Den första nya enheten blev en vargungeflock i Vällingby, som startade i slutet av mars. Församlingssystemen Karin Adolfsson blev ledare för den, och hon ordnade redan i augusti ett läger för både Blackebergs- och Vällingby-flocken i Rättviks scoutkårs stuga ett par km norr om Rättvik.

Kårens första utnämning, då även kårcheferna högtidligen installerades, förrättades lördagen den 8 maj av vice distriktschefen Torsten Thaning, på berget ovanför Blackebergs idrottsplats.

På hösten var det redan dags att dubblera Vällingbyflocken. Det var en vargungemamma, Sassan Hansson, som nu ställde upp som ledare. På hösten bildades också en föräldraförening. I Blackeberg upplät läroverket nu lokalen på Grundtvigsgatan 43, som hade använts som provisoriskt klassrum men visat sig olämplig som sådant, till scoutlokal.

Även i Blackeberg ställde en vu-mamma nu upp som ledare, och det skulle bli fler. Det var Ann-Marie Wennbeck, med gammal scouterfarenhet, som tog över ansvaret för Rikki-Tikki-Taviflocken.

I februari 1955 var det dags att starta den första patrullscoutavdelningen, med pojkar från både Blackeberg och Vällingby. Den lokaliserades till Blackeberg och leddes av Stig Hedman, gammal scout och pappa till en scout.

Ungefär samtidigt fick kåren ett rejält tillskott genom att sjöscoutkåren Kustfyrarna, med övningslokal i Mariehäll och varv vid Tyska Botten, gick upp i Blackeberg-Vällingby scoutkår.

Kustfyrarna hade en sjöscoutavdelning och ett antal ledare och äldre scouter, men också flera båtar, bl a Kookaburra. Den hade varit livbåt på Transatlantics fartyg Kookaburra, som gick på Australien. Så kom nya bestämmelser, att fartyg som gick 'på värmen' inte fick ha livbåtar av trä, eftersom de gistnade.

Kustfyrarnas föregångare Bällsta sjöscoutkår hade då hållit sig framme och fått en livbåt, som de sedan riggat och delvis däckat.

Sjöscoutverksamheten lockade nya pojkar, och flera Blackebergspojkar kom med, trots att - tror jag - avdelningsmötena fortfarande hölls i Mariehäll.

Under våren 1955 ordnades två evenemang, som sedan skulle bli mångårig tradition. Det ena var att föräldraföreningen (med Nils Edéus som ordförande) ordnade ett valborgsmässobål, denna gång i närheten av Kvarnviken. Sjöscouterna skulle föra elden med båt från deras hamn vid Tyska Botten fram till Sjöängen, men den punkten höll på att gå om intet. Bara två dagar före låg isen kvar ute på Mälaren. Men i sista stund kom en mild vårblåst och räddade programmet. Vårtalare var redaktör Börje Heed, Aftonbladets kriminalreporter, som hade en dotter i flickscouterna.

Den andra traditionsstarten var ett pingstläger vid Hägerstalund. Vargungarna bodde i militärbaracker och patrullscouterna i tält strax bredvid.

Sommaren 1955 deltog 15 skogsscouters under Jan Waldners ledning i förbundets landsdelsläger på Gotland. Bland de deltagande scouterna kan vi notera Benny Andersson senare välkänd ABBA-medlem, medförande eget dragspel, och Bo Könberg sedermera socialminister i den Bildtska regeringen.

Sjöscouterna seglade med Kookaburra och från distriktet inlånade Niagara till Åland och Åbo.

På hösten utökades verksamheten betydligt, huvudsakligen med hjälp av föräldrar som ställde upp som ledare.

På vargungesidan tillkom en flock (Seeonee) i Blackeberg. Skogsscoutavdelningen delades i två: Stigfinnarna i Blackeberg och Rovfåglarna i Vällingby. Som ledare för Rovfåglarna hoppade kårchefen Jan Waldner själv in.

Till vice avdelningschef rekryterades en av avdelningens pappor, ingenjören Eric Geidebäck, med ett scoutförflutet från Djursholm. En rekrytering som visade sig vara ett lyckokast för kåren eftersom Eric så småningom och under ett avsevärt antal år övertog uppdraget som kårchef i Vällingby scoutkår.

Även sjöscoutavdelningen delades. I Vällingby fick vi lokaler i några skyddsrum under småskoleflygeln i Räckstaskolan.

Mariehällsavdelningen fick heta den Tolvuddiga sjöstjärnan, medan Blackeborgsavdelningen kallades Sjöfararna. På flickscoutsidan fanns i Blackeberg förutom flickscoutavdelningen Skogsfåglarna nu också en blåvingering. Dess födelsedatum är emellertid höljt i dunkel.

Hösten började också bra. På sjöscoutdagen vann Kustfyrarna seglingen med scoutsnipor och kom tvåa i rodden. På land genomförde kåren en städning i skogspartierna i Blackeberg (Bäverdalen mm) och Vällingby (Fornkullen mm). 48

säckar skräp samlades in och utställdes någon dag på Blackebergs och Vällingby torg under plakat med texten "Var det du som tappade det här?". Aktionen uppmärksammades inte bara av lokaltidningen utan även av veckotidningen Idun.

Kåren hade nu växt så snabbt, att det började diskuteras om det inte vore mest praktiskt att dela den i en Blackebergs- och en Vällingbydel. Kårstyrelsen beslöt emellertid att vänta med delningen till årsskiftet 1956/57, men att förbereda den genom att ge de båda kårhalvorna viss självbestämmanderätt, särskilt när det gällde ekonomin.

Allhelgonahelgen 1955 gick den första Asafejden mellan patrullerna av stapeln i terrängen kring Gåsberget.

Trycket från pojkar och föräldrar att utöka vu-verksamheten i Vällingby var stort, och kåren beslöt satsa på en försöksverksamhet med kvarters-vu, som förbundet satsat en del på. En hel del föräldrar anmälde sitt intresse att vara med, när ett rekryteringsmöte ordnades i februari 1956 med stort pådrag från distrikt och förbund.

En ny flock, Waingunga, startades. (Den leddes av Ingrid Eriksson från Clara-Jacobs skår, tidigare flockchef för vår nuvarande kung och tillika ordförande i Världsscoutrådet Karl XVI Gustaf, bland sina vargungekamrater bärande namnet Mowgli.)

Detta var emellertid en ren Vällingby-verksamhet, och jag (Erik) har inte följt dess öden närmare.

(Jag (Jan) kan tillägga att Waingunga var ett mycket intressant försök med s k kvartersvuving, där flocken (ca 50-60 vargungar) bara träffades till 'storflockmöten' en gång per månad, men att varje kull (6-10 vu) under ledning av vuxna 'kullmammor' och 'kullpappor' träffades minst en gång per vecka, vardagkväll eller söndag, för egna träffar. Storflockmötena hölls som regel i Räckstaskolans aula och utvecklades snabbt till stora 'folkfester'.

Waingunga fick efter något år en efterföljare under Karin Adolfssons ledning. Vad den storflocken hette minns jag inte.)

Våren 1956 arrangerade kåren bl a en Asahajk för elitpatrullerna i den terräng där senare scoutstugan placerades. Sedan ordnades kårsimning för patrull-scouter och äldre i Blackebergs folkskolas bad, som har en 12,5 metersbassäng. Det blev 84 tävlande!

Under våren köpte kåren en begagnad scoutsnipa, 'Baloo', från Hedvig Eleonora scoutkår, och hade därmed två sådana bra patrullbåtar.

Sommaren 1956 blev intensiv. Vi hade läger vid KFUM:s sommarhem utanför Torshälla. 34 vi bodde i tält. Patrullscouterna hade läger vid Ladvik på Bogesundlandet. Både skogs- och sjöscouter deltog. Antalet lägerdeltagare var 45. Därutöver anordnade Kustfyrarna inte mindre än tre drygt veckolånga småbåtsseglingar med sammanlagt 42 deltagare förutom ledare.

Kårens sjöscouter utmärkte sig åter på sjöscoutdagen, då de vann både segling och rodd med scoutsnipa. Under hösten delades ännu en gång sjöscoutavdelningen i Blackeberg, så att Vällingby fick en egen avdelning. Denna övertog namnet Sjöfararna, medan Blackebergsavdelningen fick namnet Sjöbjörnarna.

Vid det här laget hade kårens äldsta scouter börjat komma upp i senioråldern, och detsamma gällde flickscouterna i Bromma Skogsfåglar. De bildade nu tillsammans seniorgänget Grankvistarna.

En av deras första (kanske självpåtagna) uppgifter var att arrangera en kårpatrulltävling. Eftersom även flickseniorer var med, var det naturligt att också bjuda in de båda flickscoutavdelningarna, Skogfåglarna i Blackeberg och Nybyggarna i Vällingby, att delta. Det blev på det sättet inte mindre än 27 patruller med sammanlagt 150 flickscouter och scouter som ställde upp i tävlingen ute på Lovön. Därtill kom två pappatruller, som förargligt nog tog fler poäng än den bästa scoutpatrullen.

Pappornas deltagande var ett led i en drive för att engagera fler föräldrar i kåren. Vi hade redan tillsammans med flickscouterna haft en "informations-kurs" för föräldrar, som lockade en del deltagare. Några av dem nappade på våra "erbjudanden" att hjälpa till antingen på enheterna eller i kårarbetet i övrigt. Bland annat kunde blåvingeringen i Blackeberg delas i två (Önskeringen och Ekoringen) redan under hösten.

Årets viktigaste beslut fattades vid ett kårstyrelsesammanträde den 29 oktober, nämligen att vid årsskiftet 1956/57 dela kåren i två, Blackebergs scoutkår och Vällingby scoutkår. Den gemensamma kåren hade vid uppdelningen ungefär 280 medlemmar, nästan precis jämnt fördelade på de båda delarna.

Ekonomi var redan uppdelad och vållade inte några stora problem. Det som i övrigt fanns att dela upp var egentligen sjöscouternas båtar. Här bestämdes, att Blackebergskåren skulle få Kookaburra, den ena scoutsnipan och en mindre båt, medan Vällingbykåren fick den andra scoutsnipan och en mindre båt.

Och så, efter mindre än tre års existens, hade Blackeberg-Vällingby scoutkår gjort sin tjänst och blev upplöst.

* * *

I det brev från Erik som följde med ovanstående text skriver han: "Jag måste säga att det var en fantastisk fart vi hade! Nya enheter startade på löpande band. Hur hann vi?" Och i den kommentaren kan jag inte annat än instämma.